

Polecenia podsumowujące

1. Oceń decyzję o siłowym przejściu władzy przez marszałka Piłsudskiego w 1926 r.
2. Omów politykę sanacji względem opozycji politycznej.
3. Porównaj ustrój Polski w świetle konstytucji marcowej i kwietniowej.

Przyczyny zamachu stanu

Porażki rządu na arenie międzynarodowej, m.in. w Locarno.
Niestabilność władzy – częste zmiany rządu.
Kryzys demokracji parlamentarnej.
Partyjniactwo.
Wzrost znaczenia obozu piłsudczyków.

Zamach majowy

Manifestacje przeciw nowemu rządowi Chjeno-Piasta.
Spotkanie Piłsudskiego z Wojciechowskim na moście Poniatowskiego, odmowa zdymisjonowania rządu przez prezydenta.
12–15 V 1926 – walki w stolicy, zwycięstwo piłsudczyków.
Początek rządów sanacji oraz Piłsudskiego w formie zamaskowanej dyktatury.

Rządy sanacji

Wybór na prezydenta Ignacego Mościckiego – przyjaciela Piłsudskiego.
VIII 1926 – uchwalenie noweli sierpniowej, wzmocnienie urzędu prezydenta.
Piłsudski Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.
Wzrost niezadowolenia partii z władzy obozu sanacji. Przejście partii lewicowych na czele z PPS do opozycji. Powstanie na prawicy Obozu Wielkiej Polski.
Powstanie Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem kierowanego przez Walerego Sławka.
Powstanie Centrolewu jako wyrazu sprzeciwu wobec działań antydemokratycznych i autokratycznych obozu sanacji.
1930 – wybory brzeskie, zwycięstwo BBWR.
1931–1932 – proces brzeski dowodem na brutalizację życia politycznego w Polsce.
Powstanie miejsca odosobnienia dla więźniów politycznych w Berezie Kartuskiej.

Konstytucja kwietniowa

23 IV 1935 – uchwalenie konstytucji kwietniowej.
Większość władzy skupiona w rękach prezydenta wybieranego na 7-letnią kadencję.
Zmniejszenie liczby posłów w sejmie i zmiana sposobu ich wyboru.
Po wyborach w 1935 r. brak partii opozycyjnych w sejmie i senacie.
Wzrost znaczenia cenzury prasy.

Polityka wewnętrzna w Polsce po śmierci Piłsudskiego

12 V 1935 – śmierć Józefa Piłsudskiego.
Początek dekompozycji obozu sanacji.
Edward Rydz-Śmigły Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.
1937 – powstanie Obozu Zjednoczenia Narodowego, tzw. Ozonu. Odejście od demokratycznych ideałów.

Konsolidacja opozycji

Walka z sanacją możliwa tylko w wypadku zjednoczenia politycznego.
Główne ugrupowania polityczne

- na prawicy: Stronnictwo Narodowe, Obóz Wielkiej Polski, Obóz Narodowo-Radykalny
- na lewicy: Polska Partia Socjalistyczna
- w centrum: Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Pracy
- na emigracji: Front Morges

Polecane publikacje

J. Łoziński, *Mościcki*, Olszanica: Wyd. Bosz, 2019.
I. Polit, *Miejsce odosobnienia w Berezie Kartuskiej w latach 1934–1939*, Toruń: Wyd. Adam Marszałek, 2003.
C. Witkowski, *Majowy zamach stanu. Wojskowy rokosz Piłsudskiego*, Warszawa: Wyd. Bellona, 2016.

